

A megválasztott elnök rendszeresen programmot szokott adni és kifejteni, hogyan és milyen irányban kívánja a reá bízott egyesület ügyeit vezetni. Szabatos programmot én ma nem adhatok. De azt hiszem, a mai nehéz időkben ezt nem is várják tőlem.

Én első és legfőbb feladatommak tekintem, hogy az állammal való viszonyunkat végre-valahára rendezzem. Tisztában vagyok azzal, hogy ezen rendezés nagy áldozatokba fog kerülni, de ezen áldozatoknak is van egy maximális határa, melyen az Egyesület életfenntartása érdekében nem léphetünk túl. De biztos vagyok benne, hogy gróf Mikó Imre is hozott volna áldozatokat életbevágó célok elérése érdekében, s hogy ő is szentesíténé törekvéseinket, melyeket a tárgyalások alatt Egyesületünk érdekében kifejtünk.

Éppen ezért szent és ünnepélyes fogadalmat kívánok tenni a tisztelt Közgyűlés előtt gróf Mikó Imre emlékére, hogy kész vagyok minden személyes áldozatra, minden erőm és képességem latbavetésére azon Egyesület magyar jellegének fenntartása és megvédelmzése érdekében, melynek vezetését ma reám bízták, úgy, hogy bármi történjék is, egy virágzó, életképes, magyar kultúrintézményt adhassak majd át az utódoknak. Isten engem úgy segítjen.

Jelentés az Erdélyi Múzeum-Egyesület 1939. évi működéséről.

Az 1939-es év az Erdélyi Múzeum-Egyesület életében jubileumi év lehetett volna, mert az 1859. alapítási évnek nyolcvanadik fordulója volt. Más intézmények, vagy csak más vezetők is, talán szívesen éltek volna az alkalommal, hogy ünneplésekkel magukra vonják a figyelmet. Az E. M. E. számára eddig sem a külsőségek jelentettek örömmünnetet, most is örömünk csak abból a belső megnyugvásból adódik, hogy a nyolcvan évvel ezelőtt elindított E. M. E. céljaiból talán az 1939. évben is sikerült valamit végeredményképen megvalósítanunk. Mert az év elején az E. M. E.-tel kapcsolatban fekete gond ülte meg lelkünket. A téli előadássorozat közepén, 1939. február 8-ával két és fél hónapi kényszerhallgatásra némultak el az E. M. E. tudományos szakosztályai. Tatar Coriolan királyi helytartó úr ő excellenciájának köszönhetjük, hogy tudományos előadássorozatunk csak ennyi időre szakadt meg. Ő excellenciája maga vállalt felelősséget az E. M. E.-ért a katonai hatóságnál. A kérdés történetéhez tartozik, hogy ugyanaz az előadás, amiért az E. M. E. előadásai két és fél hónapig szüneteltek, később teljes egészében megjelenhetett egyik folyóiratban. (Hitel, 1939. évf. 148—157. lapjain Juhász István: Az erdélyi fejedelemség társadalmi tényezői.)

Egyesületünk mindent megtett, hogy a lelkekben meggyült keserűséget oszlassa s a nyomott hangulatot enyhítsen. Ezért, ámbár az évad már letelt, április 25- és 26-án új engedélyezéssel teljesen semleges természetű

természettudományi előadásokkal zártuk az előadássorozatot. A kényszerült megszakadás miatt a nyomtatott műsoron szereplő előadásokból elmaradt 18 népszerűsítő és 7 szakelőadás. Ezekhez kell még számítanunk az Orvostudományi Szakosztálynak kb. 4—5 szakelőadását, mint amennyit a szüneteltetés ideje alatt bizonyára tartottak volna. Az Orvostudományi Szakosztály ugyanis a szakelőadásokat nem tűzheti előre műsorra, minthogy rendszeren betegbemutatással lévén összekötve, a rendelkezésre álló betegek szerint állapítja meg szakelőadásai tárgysorozatát.

Az 1939. január 1-től 1939. december 31-ig terjedő időben szakosztályaink összesen 23 népszerűsítő és 15 szakelőadást tartottak Kolozsváron.

Népszerűsítő előadások:

I. Bölcsész-, nyelv- és történettudományi Szakosztály:

1. Jan. 10-én *dr. Boros György*: Emerson, az író és költő. 2. Jan. 17-én *Orosz Endre*: Kolozsvár őskori világa (Vetített képekkel). 3. Jan. 31-én *dr. Szabó T. Attila*: A tudományosság az erdélyi életben. 4. Febr. 7-én *Juhász István*: A társadalmi tényezők az erdélyi fejedelemségben. 5. Dec. 12-én *dr. Tavasz Sándor*: A műveltség fogalma és követelményei. 6. Dec. 19-én *Biró Sándor*: A történeti tájékozódás, mint műveltségi feltétel. — Összesen 6 előadás.

II. Természettudományi Szakosztály:

1. Jan. 11-én *Bányai János*: Kőkülönlegességek a Székelyföldön. 2. Jan. 18-án *dr. Balogh Ernő*: A véglénytől az emberig (Vetített képekkel). 3. Jan. 25-én *dr. Tulogy János*: A hegy és az ember. 4. Febr. 1-én *Cseke Domokos*: Mindennapos italaink (kávé, tea, kakaó). Vetített képekkel. 5. Febr. 8-án *dr. Gergely Jenő*: A relativitás elve. 6. Ápr. 25-én *dr. Ruzitska Béla*: Nagy molekulásúlyú vegyületek és műanyagok. 7. Dec. 13-án *dr. Ruzitska Béla*: Műanyagok. 8. Dec. 20-án *dr. Szász Ferenc*: A bolygók (Vetített képekkel). Összesen 8 előadás.

III. Orvostudományi Szakosztály:

1. Jan. 16-án *dr. Schmidt Béla*: Egy elhanyagolt testrészünk. 2. Jan. 30-án *dr. Juó István*: A fényel való gyógyításról (Vetített képekkel). 3. Dec. 14-én *dr. Schmidt Béla*: A csend dicsérete. 4. Dec. 21-én *dr. Kovács Margit*: Fertőző betegségek a nő életében (Vetített képekkel). — Összesen 4 előadás.

IV. Jog- és társadalomtudományi Szakosztály:

1. Jan. 9-én *dr. Bartha Ignác*: Ipari törvényhozás. 2. Január 23-án *dr. Rösztler Viktor*: Kereskedelmi törvényhozás. 3. Febr. 6-án *dr. Szabó Miklós*: Pénzügyi törvényhozás. 4. Dec. 11-én *Bálint József*: Józseffalva (Vetített képekkel). 5. *Báró Atzél Ede*: A falufejlődés történelmi tényezői. — Összesen 5 előadás.

Szakelőadások:

I. Bölcsészeti-, nyelv- és történettudományi Szakosztály:

1. Jan. 19-én *dr. Kristóf György*: Az erdélyi magyar vidéki hírlap-irodalom a kiegyezésig. 2. Febr. 9-én *dr. Jancsó Elemér*: A magyar irodalomtörténetírás kétszáz éve. — Összesen 2 előadás.

II. Természettudományi Szakosztály:

1. Jan. 11-én *Bányai János*: Eruptivum a kászoni medencében. 2. Jan. 18-án *dr. Balogh Ernő*: Előzetes jelentés a szolcsvai barlangról. 3. Január 25-én *Barthalis József*: A magyar matematikai irodalom a XIX. század végén. 4. Febr. 1-én *dr. Balogh Ernő*: Az aragonitkérdés új megvilágításban. 5. Febr. 8-án *Ifj. Xántus János*: A Kisszamos vízvidékeinek tavairól. 6. Ápr. 25-én *dr. Tulogdy János*: Természettudományi megfigyelések. 7. Április 26-án *Bodrogi János*: Felszívódás a vékonybélben keresztül. 8. Dec. 13-án *dr. Balogh Ernő*: Tusnádi és maroshévi ásványvíz-leakódások. — Összesen 8 előadás.

III. Orvostudományi Szakosztály:

1. Jan. 9-én *dr. Márkos György*: Allergiás betegség-e a reuma? 2. Jan. 9-én *dr. Váradi Gábor*: Röntgen planigraph-készülék eredményei a tüdőmegbetegedések diagnosztikájában. 3. Dec. 21-én *dr. Joó István*: Az orr- és fül-furunculosis gyógyítása. 4. *Dr. Berenkey Kornél*: A pellagra bőrtani megnyilvánulásai. — Összesen 4 előadás 2 ülésben.

Örömmel jelenthetjük, hogy az 1939/40. évi téli előadássorozatnak eddig minden sorra került előadására megkaptuk a hatósági engedélyt s így előadásaink elég szép érdeklődés mellett zavartalanul folynak. Nem hallgathatjuk el azonban azt a körülményt, hogy minden előadásra külön kérést kellett beadnunk s külön engedélyt kapnunk. Ez azt jelenti, hogy minden előadásunkért 93 lejt kell fizetnünk, holott az E. M. E. a bélyeg-törvény 22. szakaszának 40. cikke szerint bélyegmentes. És mégis mindössze 7 lejt takaríthattunk meg a bélyegmentesség alapján a kérvény beadásakor. Pedig a törvényszékhez beadott iratunkra eddig semmiféle bélyegyet nem kellett tennünk, beadványainkat mindig elintézték.

Hasonló sérelme van az E. M. E.-nek a postabélyegezés terén is. Az idevonatkozó intézkedések értelmében minden olyan meghívóra, amelyik nemesak kizárólag az állam nyelvén van megfogalmazva, kétszeres díjat számítanak,

Az E. M. E. egyik legjelentősebb múlt évi megnyilvánulása vándorgyűlésünk volt. Csak az értékelheti igazán ezeket a vándorgyűléseket, akik azokon elejétől végig résztvesznek s figyelemmel kísérik az esetleges későbbi hatásokat is. Az augusztus 27—29-én rendezett gyergyószentmiklósi vándorgyűlésünkön tapasztaltak örömmel tölthették el Egyesületünk minden tagját. A népes díszülés, — melyen 12 szónok üdvözölte az E. M. E.-et, köztük a város hivatalos küldöttje, a gör. kat. egyház, az Astra, az állami főgimnázium képviselője, az összes kisebbségi felekezetek és társadalmi egyesületek szónokai, — a megkoszorúzásokra felvonuló fegyelmezett pompás menet, az előadások látogatottsága, stb. mind a rendezőbizottság szinte kivételesen hivatása tudatában levő odaadását bizonyítja. De ezen túlmenőleg két olyan dolgot tapasztaltunk a gyergyószentmiklósi vándorgyűléssel kapcsolatban, amit nem hagyhatunk megemlítés nélkül. Az egyik a vándorgyűlés tiszteletére rendezett különféle irányú kiállítás, amelynek, véleményünk szerint, a legfőbb erkölcsi haszna az volt, hogy a város és környék lakossága együtt láthatta és megismerhette a maga egyházművészeti és néprajzi kincseit, vidékének istenadta természeti javait és szépségeit. A másik örvendetes dolog, hogy a vándorgyűlés után hónapokkal később is reflexiók olvashatók a helybeli lapban. A vándorgyűléssel kapcsolatban rendezett kiállítások tanulságait igyekeznek hasznosítani, egyik előadásunk hatásaként pedig az ősi csiki népviselet visszaállítását és elterjesztését tűzték ki célul. A vándorgyűlés tiszteletére rendezett műsoros est szakavatott rendezője szintén megérezte, hogy az E. M. E.-t a népi vonatkozások kidomborításával nyerheti meg leginkább.

A vándorgyűlésről külön emlékkönyv fog beszámolni, itt csupán megemlítjük még, hogy a díszgyűlés Vákár József pápai kamarás, plebánost, a rendezőbizottság elnökét, a vándorgyűlés társelnökévé, az E. M. E. választmánya pedig őt és dr. Csiby Andor nyug. városi tanácsost, rendezőbizottsági titkárt, az E. M. E. alapító, a rendezőbizottság többi tagjait pedig az E. M. E. rendes tagjaivá választotta elismerése jeléül. A rendezőbizottság nemcsak nem fogadta el készkiadásainak visszatérítését az E. M. E.-től, hanem még ő juttatott az E. M. E.-nek 1500 lejt a műsoros est jövedelméből.

A díszgyűlési előadáson kívül, melyet *dr. Tavaszy Sándor* „Az ember filozófiai értelmezése” címen tartott, és a közebéden az E. M. E. alapítójáról elhangzott szokásos serlegbeszédén kívül, melyet *dr. Balogh Ernő* mondott, a vándorgyűlésen a következő előadások hangzottak el:

1. Bölcsészeti-, nyelv- és történettudományi Szakosztály:

1. *Bálint Ákos*: A székely népdal és egyházi ének fejlődése (Bemutatóval). 2. *Bálint Vilmos*: Kaftán-kazula. 3. *Bányai Edit*: A székely női népviselet (Bemutatóval és vetített képekkel). Az előadó betegsége miatt felolvasta apja, *Bányai János*. 4. *Dr. Jancsó Elemér*: Ady. 5. *Molter Károly*: Nyelvünk szépségei. 6. *Reischel Arthur*: Kölcsey. 7. *Dr. Szabó T. Attila*: A népiség jelentősége és halála a művelődésben. 8. *Vákár József*: A gyergyószentmiklósi római katolikus és örmény katolikus templomok története. 9. *Vámszer Géza*: A gyimesi csángók (Vetített képekkel).

II. Természettudományi Szakosztály:

1. *Dr. Balogh Ernő*: A Gyilkostó és sorsa (Vetített képekkel). 2. *Bányai János*: Csíkszenttamás márványtelepe (Vetített képekkel). 3. *Dr. Gergely Jenő*: Századunk fizikai alap gondolata (Az előadó távollétében felolvasta dr. Balogh Ernő). 4. *Dr. Tulogdy János*: A Békás-szoros (Vetített képekkel).

III. Orvostudományi Szakosztály:

1. *Dr. Csiky János*: Adatok a gyergyói nép táplálkozásához. 2. *Dr. Gaál Alajos*: Egy láthatatlan világhatalom (mikroorganizmusok). 3. *Dr. Kelemen László*: Az öregedés problémája. 4. *Dr. Koleszár László*: Az alkat az egyén életében. 5. *Dr. Péterffy Pál*: Időjárás és betegségek (Az előadó távollétében felolvasta dr. Kelemen László).

IV. Jog- és társadalomtudományi Szakosztály:

1. *Dr. Albrecht Dezső*: A társadalmi közösség alapjai. 2. *P. Lukáts Mansvél*: Küzdelem az alkoholizmus ellen. 3. *Dr. Oberding József György*. Siculicidium népe. 4. *Petjessy János*: A Székelyföld szövetkezetei.

*

A Minerva Irodalmi és Nyomdai Müintézet Rt. igazgatósága az 1939. évre „helynévgyűjtő“ pályázat kitűzésére 3000 lej pályadíjat ajánlott fel az E. M. E. választmányának s további 3000 lejt a pályázat lebonyolításának költségeire s a bírálóbizottság tiszteletdíjára. A választmány hálás köszöretének kifejezése mellett elfogadta a pályázat hirdetésére szóló ajánlatot s annak lebonyolítására, a felajánló kívánsága szerint, az Erdélyi Múzeum folyóirat szerkesztőségét kérte fel. Dr. György Lajos főtítkár-szerkesztő jelentése szerint a pályázatra 3 pályamunka érkezett be. A bírálóbizottság, amelynek tagjai dr. György Lajos főtítkár-szerkesztő, dr. Ferenczi Sándor és dr. Szabó T. Attila tanárok voltak, mind a három pályamunkát, ha nem is minden tekintetben, de általában érdemes dolgozatnak tartja és jutalomban kívánja részesíteni, egyben pedig méltónak ítéli őket — a bírálóbizottság által megjelölt hiányok pótlása és hibák javítása után, — a közlésre.

1. A „Szülőföldem szép határa . . .“ jeligéjű pályamunka a szilágysági Nagymon község mai és néhány régebbi helynevét sorolja fel 17 kézírásos ívoldalon és egy térképmelléklettel. A szerző a gyűjtést annak a jutalombizottság felhasználásával végezte, melyet az E. M. E. Bölcsész-, Nyelv- és Történettudományi Szakosztályától 1938-ban kapott. Gyűjtése lelkiismeretes munka eredménye, a puszta adatgyűjtésnél azonban megállott. A bizottság 500 lej szorgalmi díjra javasolja s a hiányok pótlása és a hibák javítása után, amennyiben a kiadás érdekében elegendő tesz a bírálat követelményeinek, az Erdélyi Múzeum folyóirat további 500 lej írói tiszteletdíjat helyez kilátásba. Szerzője *Márton Gyula* egyet. hallgató, Kolozsvár.

2. Az „Apró j-alma lehullott a sárba, Ki felszedi, nem marad hejába” jeligéjű pályamunka a szolnokdobokamegyei Almásmálom község helyneveit sorolja fel és beszéli meg 27 írott ívoldalon, egy térképmelléklettel. Nemcsak a község ma használt, hanem már elfelejtett helyneveit is igyekezett összegyűjteni, sőt nagyon helyesen, a vegyes lakosságú falu román helyneveit is figyelembe vette, Lár hiányosan. A helynevekből adódó tanulságok levonásával szintén adós maradt. A bírálóbizottság kiadásra méltónak iteli, ha a szerző a bizottság észrevételeinek megfelelően kijavítja és pótolja. A bírálóbizottság 500 lej szorgalmi díjat javasol s a kiadásra alkalmassá váló átdolgozás után az Erdélyi Múzeum folyóirat további 500 lej írói tiszteletdíjat helyez kilátásba. Szerzője *Székelty Pál* egyet. hallgató, Kolozsvár.

3. A „Marosvásárhely” jeligéjű pályamunka Marosvásárhely egykori és újabb helyneveit gyűjtötte össze és tárgyalja 130 írott ívoldalon, igen szép térképmelléklettel. A bíráló szerint rendkívüli szorgalommal szedte össze bámulatosán gazdag anyagát. Gyűjteménye közel 1.000 helynevet foglal magában; ez olyan hatalmas szám, amennyi helynevet egyetlen magyar város területéről még senki sem gyűjtött össze. Történeti adatai 1467-től kezdődőleg világitanak rá a város helynévanyagának életére, a benne beálló időnkénti változásokra. Különös érdeméül szolgál, hogy a nyomtatott forrásokon kívül felhasználta az Erdélyi Múzeum levéltárának az anyagát is. A dolgozat értékét emeli, hogy Marosvásárhelynek ma sincs megfelelő monográfiája s így a rendkívül gazdag helynévanyag igen becses részletmunkának tekinthető. A 34 oldalas bevezetésben a gyűjtésre alapított elméleti fejtegetéseket nyújt s értékes következtetéseket von le. A bírálóbizottság rámutat néhány kisebb tévedésére, hézagosságára s az átsímítás szükségére, amiknek elvégzése esetén a bizottság nemcsak ajánlja, hanem kívánatosnak tartja e tanulmány közlését. A szerző nagy szorgalmának elismeréséül a bizottság 2.000 lejt javasol azzal, hogy a javítandók teljesítése esetén, a dolgozat megjelenése után, az Erdélyi Múzeum folyóirat még 1.000 lej tiszteletdíjban részesíti a szerzőt. Szerzője *Vigh Károly* tanár, Marosvásárhely.

Köszönet illeti a Minerva Irodalmi és Nyomdai Műintézet Rt. igazgatóságát, hogy megajánlásával ilyen értékes pályamunkák létrejöttét és nyilvánosságra kerülését tette lehetővé, s köszönet illesse a bírálóbizottság tagjait, elsősorban dr. György Lajos főtítkár-szerkesztőt, továbbá dr. Ferenczi Sándor és dr. Szabó T. Attila tanárokat, hogy gondos és lelkiismeretes munkájukat ilyen szép és tudományos szempontból fontos kérdés szolgálatába állították.

Immár három éve, hogy az ifjúságnak a tudományos munkára való elkötelezése és az Erdélyi Múzeum-Egyesület körébe való vonzása céljából a 30 éveseknél ifjabbak jutalmazására és némi segítésére Szakosztályonként évi 3000, összesen 12.000 lejt állítunk költségvetésünkbe. A jutalmazottak, illetőleg segélyezettak eddig minden esetben megérezték, hogy nem az összeg nagyságán, hanem annak kitüntető célján van a hangsúly. Az eddig jutalmazottak immár egész kis gárdát tesznek ki, melyből Egyesületünknek több, rendszeres munkása került ki.

A Bölcsész-, nyelv- és történettudományi Szakosztály választmánya az 1939. június 2-án tartott ülésen a 3000 lejt, egyenlő összegre osztva, Miszti László magyar főszakos és Zörgő Béni filozófia főszakos tanárjelöltnek juttatta.

A Természettudományi Szakosztály kezdő kutatóknak osztotta szét az E. M. E.-től az 1939. évben kapott összeget olyképen, hogy meg is jelölte a segélyezetteknek az elvégzendő teendőket. Szabó József sepsiszentgyörgyi tanárnak adott 1000 lejt, hogy azt a Keleti Kárpátokban teendő kirándulással kapcsolatban növények és rovarok gyűjtésére használja fel. Ugyanebből a célból adott a Szakosztály 500—500 lejt Pálffy Ferenc csíkszeredai és Simó László székelykeresztúri tanárnak. Ifj. Xántus János a mezősegi tavak további kutatására 500 lejt és Bereczky Tibor a doktori ötekezéséhez támogatásként szintén 500 lejt kapott. A rábízott feladatnak egyelőre csak Szabó József tudott eleget tenni, a többiek, katonai szolgálatra való behívásuk miatt, még nem teljesíthették kötelezettségüket. A Szakosztály, igen helyesen, nem fogadta el tőlük a felajánlott visszafizetést, mert bízik bennük, hogy alkalmasabb, nyugodt időben a tudományos feladatot teljesíteni fogják, közülök többen már eddig is tanújelét adták komoly tudományos törekvéseiknek.

Az Orvostudományi Szakosztály az 1938-ban ki nem osztott 3000 lejt jutalmi díjat a szakosztályi választmány határozata alapján dr. Berenkey Kornél 24 éves brassói orvosnak juttatta, aki a Szakosztályban szakelőadást is tartott a pellagra bőrtani megnyilvánulásairól. Sajnos, az Orvostudományi Szakosztály az 1939. évre kapott összeget, megint nem adta ki, azzal az indokkal, hogy a választmány „még nem talált megfelelő ifjú orvost.”

A Jog- és Társadalomtudományi Szakosztály az 1938-i, e célra kapott összeget pályázat útján kívánta kiadni. A pályázat határideje 1939-re esett s így az elmúlt évben a Szakosztály két ifjúsági jutalmi díjjal rendelkezett. Az 1938. évre szóló pályázat bírálóbizottsága, amely dr. Tusa Gábor elnöklete alatt, dr. Mikó Imre és dr. Szabó T. Attila tagokból állott, a 3000 lejes díjat egy összegben, ifj. Gyallay Pap Domokos joghallgatónak ítélte oda „A székely csaiádi levelesláda jogi jelentősége” című dolgozatáért. Az 1939. évi jutalomdíjat, a bírálóbizottság javaslata alaján, két, egyenként 1500 lejes jutalomdíj gyanánt adta ki a Szakosztály Nagy Ödön nagysármási ref. szórványlelkésznek és Incze Lajos joghallgatónak. Nagy Ödönt a „Hitel” folyóirat 1939. évi 1. számában megjelent „A szórványkérdés” című tanulmányáért és gyakorlati szórványmunkájáért, Incze Lajost pedig „Parajd szociográfiája” című kéziratban levő munkájáért találta jutalomra érdemesnek a bírálóbizottság, amely dr. Vékás Lajos elnöklete alatt dr. Bernád Ágoston és dr. Venczel József tagokból állott.

A kérdés iránt figyelmet mutatók könnyen megállapíthatják a közölt adatokból, hogy az ifjúsági pályadíjak, illetőleg a segélyek, mennyire természetesen hatnak tudományos életünkre.

A közgyűlésileg kiküldött ellenőrzőbizottságokat mind az öt tárunkba beengedték és megadták a kért felvilágosításokat. Az ellenőrzőbizottságok

általában jó rendről tesznek jelentést; a gyűjtemények szakszerű kezelésben vannak. Az Ásványtár igazgatósága, 8 évi gyakorlat után, az idén szakított azzal a szokásával, hogy az ellenőrököt nem engedte be ellenőrzésre. Azonban, nagy sajnálatunkra, a bizottság nem végezhetett kellő ellenőrzést most sem, mert dr. Stanciu Victor igazgató úr a bizottság kérésére, hogy a leltár szerint ellenőrizhesse a gyűjteményt, ami épen azért, mert oly sokáig nem lehetett az ellenőrzést gyakorolni, igen kívánatos lett volna, kijelentette, hogy nincs leltár. Pedig ez az egyetlen gyűjteményünk, amelyenél az E. M. E. leltára teljes egészében ott maradt. B. e. dr. Szádeczky Kardoss Gyula tárigazgató ugyanis a főhatalomváltás után a tár szolgálatában maradván, a leltárt magánál tartotta, amikor pedig nyugalomba vonult, már nem hozhatta el az E. M. E. leltárát. A jelenlegi igazgatóság pedig az E. M. E. elnökségének ama átiratára, amelyben kérte leltára kiadását, nem is felelt. Az E. M. E. közgyűlése tehát kénytelen az ügyben az illetékes minisztériumoknak megtenni jelentését és kérni az Ásványtár leltára ügyében eljárni, annál is inkább, mert a leltár megléte fontos érdeke az államnak, az Ásványtárnak és az Erdélyi Múzeum-Egyesületnek egyaránt. Egyébként a katonai szolgálatot teljesítő dr. Szász Ferenc helyett az Ásványtár ellenőrzőbizottságba az Egyesület elnöksége Finta Gerő tanárt, a Könyvtár ellenőrzőbizottságba pedig a városról hosszabb időre távozott László Dezső helyett dr. Császár Károly tanárt kérte fel. Mindketten szívesek voltak a kérésnek eleget tenni.

A tárigazgatók eredeti nyugtákkal igazolják elszámolásaikat az E. M. E.-től kapott dotációk felhasználásáról. Főleg a gyűjtemények karbantartására, konzerváló anyag vásárlására fordították a felvett összegeket. Sajnos, a gyűjtemények gyarapításáról csak kivételesen és igen jelentéktelen mértékben lehet szó.

A *könyvtárigazgatóság* a Könyvtár számára kapott 10.000 lej dotációt majdnem egészen könyvkötésre fordította. Bekötetett 354 művet 453 kötetben, csak 130 lejt fordított összesen egy 1839. május 20-i színlap és egy 1909-ből való orvosi évkönyv vételére. Gyarapodás csak a csereviszonyból és némi ajándékból mutatkozik, mégpedig 36 mű 61 kötetben. Időszaki sajtótermék 72 kötetben érkezett a Könyvtárba az E. M. E.-től. Legnagyobb adakozó az Ifjú Erdély folyóirat kiadóhivatala (21 drb.), Könyvajándékokat adtak még Könyvtárunk részére dr. Csiby Andor (3 drb.), Fodor Antalné (a borbélycéh 1823. évi alapszabálya), dr. Kristóf György (2 drb.), Merza Gyula (2 drb.). Fogadják hálás köszönetünket az E. M. E. iránt tanúsított figyelmükért. A könyvtárigazgatóság jelentése szerint a levéltári anyag konzerválására felvett 4000 lejt a levéltáros és az intézeti könyvkötő katonai összpontosítása miatt nem tudták még felhasználni.

Az *Érem- és régiségár* a kapott dotációt és alapok kamatait egészen konzerváló anyag vásárlására fordította, a *Növénytár* pedig a zúzmók gyűjteményének konzerválására, osztályozására és meghatározására. Felhasználta ugyanis az alkalmat, hogy egy bukaresti szakember itt volt. Az *Állattár* is nagyrészt fenntartásra fordította a kapott összeget, 1300 lejt azonban néhány anatómiai és állattani preparátum, továbbá egy hóbagoly és egy szirti sas vásárlására fordított. Az *Ásványtár* nem vette fel a dotációt.

Az E. M. E. kiadványai terén a mult évben nem történt semmi újítás. Az *Erdélyi Múzeum* folyóirat főtítkárunk gondos szerkesztésében 4 füzetben jelent meg 412 lap terjedelemben. A folyóirattal kapcsolatos *Erdélyi Tudományos Füzetek*-nek a mult évben 11 száma jelent meg, elérve a 113. sorszámot. Megjelent a *tordai vándorgyűlés Emlékkönyve* és a vándorgyűlés keretében tartott *orvoskongresszus Emlékkönyve*. Ez utóbbi a dr. Koleszár László orvostudományi szakosztályi elnök szerkesztésében francia és német kivonattal. Az Orvostudományi Szakosztály Értesítője, amely az 1938. és 1939. év anyagát fogja felölelni, most van nyomás alatt.

Az E. M. E. más irányú tevékenységeiben megtartottuk az 1938. év kereteit s így az 1938. évről annakidején tett jelentés érdemileg vonatkozatható az 1939. évre is. Kapcsolatunk megvan a Magyar Népegészségügyi Szemlével, nincs változás az Egyetemi Könyvtár ingyen használhatóságát illetőleg fizető tagjaink számára. Igyekeztünk minden hozzánk érkezett kérésnek eleget tenni, egyetlen eselben sem hagytunk hozzánk érkezett kérést, vagy érdeklődést változatlanul, akár belföldről, akár külföldről is érkezett az.

Az évi rendes közgyűlésen és a vándorgyűlésen kívül tartottunk 5 választmányi ülést. A március 31-re kitűzött választmányi ülésre nem kaptunk hatósági engedélyt. A választmány az ügyeket 110 jegyzőkönyvi számban intézte el, az iktatókönyv 488 ügyszámot tüntet fel.

A számvizsgálóbizottság és a pénztárnok egybevágó jelentése szerint az 1939. év december 31. napján az E. M. E. vagyoni állapota a következő volt: 1. Az alapok értékpapírjainak (3%-os Imprumut de consolidare) összege névértékben: 260.001 lej. 2. Az alapok betétjeinek összege: 230.792 lej. 3. Az alapok követelései (kétes követelések) 18.667 lej 37 bani. 4. A Str. Regalã-Majális-ut. 1. sz. ingatlan vételárértéke: 1,093.000 lej. 5. Készpénzkészlet: 102.088 lej, összesen: 1,704.548 lej 37 bani, ami a mult évi állapothoz képest 27,602 lej 37 bani csökkenést mutat. A bevétel 42.602 lejjel kevesebb az előirányozottnál, a kiadás sehol sem lépi túl az előirányzott összeget. A bevétel hiánya az adóemelkedésből, az 1934. évről még ki nem fizetett értékpapírkamat hiányából és két lakásbérlőnek a peresítés ellenére is makacs nemfizetéséből ered. Az E. M. E. vagyonállagához járul még a gróf Wass Ottilia-féle ház és az 5 gyűjtemény. Ez utóbbiakért 1919. óta az E. M. E. nem kap semmiféle Héröszeget. A gróf Wass Béla volt elnökünk emlékére tett 50.000 lejes alapítvány harmadik részletéül báró Atzél Ede és gróf Wass Béla unokák befizettek 10.000 lejt, amely összeg az alaptőkét növeli.

Az 1939. évben az Egyesület tagjai közül elhunytak: dr. Drăganu Miklós egyet. tanár (Kolozsvár), Kádár József nyug. polgári iskolai igazgató (Dés), dr. Macaveiu József ügyvéd (Szamosújvár), dr. Perl Ottó fogorvos (Kolozsvár), dr. Schneller István v. kolozsvári egyet. tanár, Tüköri Ármin fogorvos (Kolozsvár). Dr. Schneller István tanárnemzedékeket nevelt fel, az E. M. E.-ben is elévülhetetlen érdemek mentik át emlékét a késői utókorra.

Az E. M. E. az 1939. évben is igyekezett mindent megtenni, amit a körülmények megengedtek s amit anyagi ereje valahogyan még megbírt. A mai viharfelhőktől terhes légkörben, amikor a tudomány tekintélyes része is hovatovább a pusztítás eszközeivé válik, a másik része pedig mind halkabb szavúvá csendesül, magyar népközösségünk közvéleményében az E. M. E. tevékenysége fokozódó elismerésben részesül s még több remény hordozójává tétetik. Ma már elértük a célt, amire zajtalanul törekedtünk, hogy magyar társadalmunk csaknem minden olyan tagja, ifjabb és idősebb, akit a tudomány szeretete hevít, az E. M. E.-ben megtalálhatja munkakörét. Anyagi segítséget azonban az Egyesület csak igen szerény mértékben biztosíthat mindaddig, amíg törvényes és jogos igényei meg nem valósulnak. Addig tudományos szakosztályaink csak indításokat adhatnak, kezdő lépéseket tehetnek a megoldásra váró feladat-tömegek felé.

Az E. M. E. választmánya nevében

Dr. Kántor Lajos
titkár.

Jelentés az Erdélyi Múzeum-Egyesület 1939. évi kiadványairól.

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület az 1939. évben a következő kiadványokat bocsátotta közre:

1. Erdélyi Múzeum.

Az Erdélyi Múzeumnak az 1939. évben a 44. kötet-jelzésű évfolyama jelent meg 4 füzetben 25 és $\frac{3}{4}$ íven, azaz 412 lap terjedelemben. Fennállása óta a folyóiratnak ez az 52. kötete.

Az évfolyam 44 tudományos közleményt tartalmaz 97 képmelléklettel. A tanulmányok közül kettő — *dr. Györfly István*: Dr. Páter Béla enlékezete, és *dr. György Lajos*: Dr. Rajka László élete és tudományos munkássága — az Egyesület volt két érdemes szakosztályi tisztviselőjének és tudós munkásának az emlékét örökítette meg. *Dr. Bíró Vencel* az Erdélyi Múzeum levéltárában talált adatok alapján rajzolja meg a XVIII. században élt Vay Kata, Teleki Pálné, eddig ismeretlen nevelői arcképét. Az Erdélyben tevékenykedett muzsikás Ruzitskáról írt tanulmányában *Lakatos István*, jórészt szintén a levéltárunk forrásanyagát dolgozta fel. Sor került ebben az évben az 1874-ben alapított „Erdélyi Múzeum“ történetének a megírására is. Az 50 kötet változatos és gazdag multját *dr. György Lajos* főtítkár-szerkesztő foglalta össze egy két és félféves tanulmányban.

A felsorolt értekezéseken kívül, melyek a folyóirat egyesületi jellegét tanúsítják, az Erdélyi Múzeum az idén is színes erdélyi honismereti anyag-